

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет філології
Кафедра загального та германського мовознавства

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЛАТИНСЬКА МОВА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма «Французька мова і література, англійська мова»

Спеціальність В11 Філологія

Спеціалізація В11.055 Романські мови та літератури (переклад включно), перша – французька

Галузь знань В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “26” серпня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Латинська мова
Викладач (-і)	Паньків Уляна Любомирівна
Контактний телефон	0973704170
E-mail викладача	uliana.pankiv@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Консультації проводяться в день проведення занять, а також щовівторка з 13.50. Можливі консультації через онлайн ресурси за попередньою домовленістю.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Навчальна дисципліна «Латинська мова» для студентів-майбутніх лінгвістів є важливим чинником розуміння шляхів формування спільного європейського культурного, наукового та освітнього простору. Її вивчення спрямоване на засвоєння студентами короткого огляду історії латинської мови як основи романської групи мов, її місця в генеалогічній класифікації, вивчення фонетики і графіки, особливостей використання латиниці французькою та іншими сучасними мовами; засвоєння основ нормативної граматики, що дають можливість аналізу і перекладу адаптованих і оригінальних латинських текстів; вивчення латинської лексики як основи лінгвістичної та загальнонаукової термінології; ознайомлення із структурою латинської мови у зіставному аспекті з українською та вже відомими студентам мовами; розуміння основних тенденцій формування паремійного фонду класичних мов та його коректного використання у щоденному житті та професійній діяльності. Опанування курсу не тільки розвиває логічне мислення, але й закладає підґрунтя для усвідомленого сприйняття численних лінгвальних фактів романських та германських мов.</p> <p>Методи навчання: дедуктивний, індуктивний, пояснювально-ілюстративний, зіставний, інтерактивні комп'ютерні технології (комп'ютерне тестування), самостійна робота.</p> <p>Методи контролю: фронтальне опитування, індивідуальне опитування, тестування, самостійний письмовий переклад адаптованого тексту; переклад оригінальних текстів, граматичний матеріал котрих відповідає вивченому матеріалу.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p>Метою вивчення дисципліни «Латинська мова» є формування у студентів теоретичних знань про систему і структуру латинської мови, її фонетику і графіку та основні морфологічні категорії, граматичні форми та синтаксичні конструкції; виявлення впливу латинської мови на фонетику, морфологію та лексику романських мов; підготовка майбутніх філологів на основі знання латинської мови до поглибленого вивчення курсів «Вступ до мовознавства», «Вступ до літературознавства», «Основна іноземна мова (французька)», «Зарубіжна література», «Лексикологія», «Історія української та зарубіжної культури», «Філософія».</p> <p>Цілі: засвоєння студентами фонетики і графіки латинської мови; нормативної граматики (самостійні і службові частини мови); граматичного аналізу і перекладу адаптованих і оригінальних латинських текстів; формування знань про структуру латинської мови та її лексичний склад; вміння правильно вживати лінгвістичну термінологію латинського походження; розуміти наукові терміни і поняття, створені на ґрунті греко-латинських елементів, шляхи проникнення латинських лексем у сучасні європейські мови; аналізувати мовний матеріал з точки зору словотворчих та етимологічних характеристик лексичних одиниць; використовувати в практичній діяльності латинські крилаті вислови, паремії, абрєвіатури.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології (лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу) в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування</p>	

теорій та методів філологічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК 7. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 11. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях професійної або навчальної діяльності.

Фахові компетентності:

ФК 1. Усвідомлення структури філологічної науки та її теоретичних основ.

ФК 8. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією для розв'язання професійних завдань.

Результати навчання:

РН 7. Розуміти основні проблеми філології та підходи до їх розв'язання із застосуванням доцільних методів та інноваційних підходів.

РН 8. Знати й розуміти систему мови, загальні властивості літератури як мистецтва слова, історію мови (мов) і літератури (літератур), що вивчаються, і вміти застосовувати ці знання у професійній діяльності.

РН 16. Знати й розуміти основні поняття, теорії та концепції обраної філологічної спеціалізації, вміти застосовувати їх у професійній діяльності.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	
практичні заняття	30
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Обов'язковий/вибірковий
2	035 Філологія	1	О

Тематика навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин		
	лекції	заняття	сам. роб.
Тема 1. Короткий огляд історії розвитку латинської мови та її використання у європейському лінгвокультурному просторі на різних етапах його існування. Латина як основа метамови лінгвістики.	–	2	2
Тема 2. Латинський алфавіт. Фонетика і графіка. Специфіка наголошування: довгота і короткість складу.	–	2	4
Тема 3. Дієслово як частина мови. Основні форми та основи дієслів, їх визначення на підставі словникового запису. Дієвідміни дієслова. Загальні принципи відмінювання дієслова (основа, особові закінчення, особливості приєднання). Теперішній час дійсного способу активного стану. Наказовий спосіб. Вираження заперечення.	–	2	4
Тема 4. Іменник як частина мови: граматичні категорії, словникова форма, визначення відміни. Перша відміна іменників. Друга відміна іменників. Синтаксис простого речення.	–	2	4

Тема 5. Прикметники першої та другої відміни. Службові частини мови: прийменники, сполучники, частки, вигук. Займенникові прикметники.	–	2	2
Тема 6. Розряди займенників: особові, присвійні, зворотний, вказівні, відносні, питальні, означальні, заперечні.	–	2	4
Тема 7. Теперішній час дійсного способу пасивного стану. Синтаксис пасивної конструкції, особливості вживання прийменника а (ab).	–	2	4
Тема 8. Часи системи інфекта дійсного способу активного і пасивного стану: минулий час недоконаного виду; майбутній час недоконаного виду.	–	2	4
Тема 9. Третя відміна іменників. Особливості словникової форми. Поділ на типи: приголосний, голосний і мішаний. Специфіка відмінювання.	–	2	4
Тема 10. Прикметники третьої відміни: поділ на розряди, визначення родових форм та практичних основ. Дієприкметник теперішнього часу активного стану, його роль у формуванні корпусу запозичень та сучасному українському словотворенні.	–	2	4
Тема 11. Ступені порівняння прикметників. Синтаксичні конструкції, що їх містять. Суплетивізм в утворенні ступенів порівняння та зіставлення відповідних явищ в українській та інших європейських мовах. Прислівник.	–	2	4
Тема 12. Четверта відміна іменників. Визначальна роль супіну в їх утворенні. Зіставлення з другою відміною іменників. П'ята відміна іменників. Порівняльна характеристика усіх п'яти відмін іменників.	–	2	2
Тема 13. Часи системи перфекта в активному і пасивному стані: минулий час доконаного виду, давноминулий час доконаного виду, майбутній час доконаного виду. Дієприкметник минулого часу доконаного виду пасивного стану.	–	2	4
Тема 14. Розряди числівників. Особливості відмінювання і вживання. Римський календар.	–	2	4
Тема 15. Латинська мова як етимологічне джерело запозичень в українській та інших європейських мовах, шляхи рецепції, проблеми ідентифікації.	–	1	2
Тема 16. Паремійний фонд класичних мов у лінгвокультурному просторі європейців: шляхи формування, особливості використання в літературних джерелах на	–	1	8

різних хронологічних зрізах, проблеми перекладу.																													
	ЗАГ:	–	30																										
			60																										
6. Система оцінювання навчальної дисципліни																													
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Оцінювання успішності студентів здійснюється за національною шкалою («5», «4», «3», «2») та шкалою ЄКТС.																												
	<table border="1"> <thead> <tr> <th rowspan="2">Сума балів за всі види навчальної діяльності</th> <th rowspan="2">Оцінка ЄКТС</th> <th colspan="2">Оцінка за національною шкалою</th> </tr> <tr> <th>для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики</th> <th>для заліку</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>90 – 100</td> <td>A</td> <td>відмінно</td> <td rowspan="4">зараховано</td> </tr> <tr> <td>80 – 89</td> <td>B</td> <td rowspan="2">добре</td> </tr> <tr> <td>70 – 79</td> <td>C</td> </tr> <tr> <td>60 – 69</td> <td>D</td> </tr> <tr> <td>50 – 59</td> <td>E</td> <td>задовільно</td> <td rowspan="2">не зараховано з можливістю повторного складання</td> </tr> <tr> <td>26 – 49</td> <td>FX</td> <td>незадовільно з можливістю повторного складання</td> </tr> <tr> <td>0-25</td> <td>F</td> <td>незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td> <td>не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни</td> </tr> </tbody> </table>	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку	90 – 100	A	відмінно	зараховано	80 – 89	B	добре	70 – 79	C	60 – 69	D	50 – 59	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання	26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС			Оцінка за національною шкалою																									
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку																										
90 – 100	A	відмінно	зараховано																										
80 – 89	B	добре																											
70 – 79	C																												
60 – 69	D																												
50 – 59	E	задовільно	не зараховано з можливістю повторного складання																										
26 – 49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання																											
0-25	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни																										
Вимоги до письмових робіт	Підсумкова контрольна робота є складовою частиною семестрового рейтингу і має концептуально обґрунтовано висвітлити 50+1% обсягу матеріалу. Контрольна робота виконується на 12 занятті та складається з чотирьох завдань. Максимальний бал за контрольну роботу становить 10 балів.																												
Практичні заняття	<p>Поточний контроль рівня знань студентів проводиться на кожному практичному занятті та включає перевірку навичок читання (включно з акцентуацією); виконання лексико-граматичних вправ; переклад адаптованих текстів, граматичний аналіз речень; перевірку знань лексичного мінімуму, латинських афоризмів, завдань самостійної роботи; тестування,</p> <p>Поточне оцінювання усіх видів навчальної діяльності студента здійснюється в 4-бальній шкалі відповідно до загальноуніверситетської системи оцінювання.</p> <p>Максимальна кількість балів за практичні заняття становить 25 балів.</p>																												
Умови допуску до підсумкового контролю	Виконання усіх запланованих завдань і форм роботи, отримання з кожного позитивної оцінки. Враховуються навчальні досягнення студентів (бали), набрані під час аудиторних занять, при виконанні індивідуальних письмових завдань, тестувань, а також бали за підсумкову контрольну роботу.																												
Підсумковий контроль	Форма контролю – екзамен. Форма здачі – письмова. Екзаменаційний білет складається з чотирьох завдань (переклад																												

тексту – 15 балів, аналіз речення – 15 балів, практичне завдання 3 – 10 балів, практичне завдання 4 – 10 балів). Максимальна кількість балів за іспит – 50 балів.

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю № 1, користується правом перескладання іспиту за відомістю №2.

Студент, який не набрав 50 балів за відомістю №3, направляється на проходження курсу вдруге відповідно до Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS або відраховується з навчального закладу.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи:

Списування та плагіат, а також користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час виконання письмового завдання чи тестування є недопустимими та призводять до незарахування результатів чи нескладання тестування.

Академічна доброчесність:

Загальні морально-етичні принципи та правила поведінки осіб, що навчаються та працюють в університеті визначаються Кодексом честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника. Внутрішнє забезпечення якості освітньої діяльності та якості освітнього процесу визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника: <https://pnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2022/10/Нова-редакція-Положення-про-запобіганняакадемічному-плагіату.pdf>

Відвідування занять:

Відвідування занять урегульовано «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»: https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/polozhennia-pro-orhanizatsiiu-osvitnoho-protsesu-ta-rozrobku-osnovnykh-dokumentiv-z-orhanizatsii-osvitnoho-protsesu.pdf?_gl=1*105ypmm*_ga*MTQ3NjUxNzQ0MC4xNTczOTg1NjI4*_ga_B6J5G9CVS8*MTcyNDIyMDQ0MC4zNS4xLjE3MjQyMjA2MzkuMC4wLjA.

У разі пропуску занять здобувачі освіти мають право відпрацювати їх індивідуально в письмовій чи усній формі, щоб виконати всі завдання вхідного, поточного, підсумкового контролю.

Студенти, котрі навчаються за індивідуальним графіком, опрацьовують частину теоретичного матеріалу самостійно з обов'язковим складанням тем і підсумкового тестування на платформі дистанційного навчання d-learn.pnu.edu.ua, погоджених з викладачем на початку семестру. Умови навчання за індивідуальним графіком регламентуються «Положенням про порядок навчання здобувачів вищої освіти за індивідуальним графіком у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника»

https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.44_2022-polozhennia-pro-poriadok-navchannia-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity-za-individualnym-hrafikom-u-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf .

Неформальна освіта:

Порядок здобуття неформальної освіти та визнання її результатів регламентує «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf .

Для здобуття неформальної освіти рекомендовано використання платформ Coursera, Prometheus, Udemy, EdEra та ін.

8. Рекомендована література

Основна:

1. Бучко Г. Є. Латинська мова: посібник для студентів гуманітарних спеціальностей. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2011. 160 с.
2. Гуменюк Ж. Г. Латинська мова: навч. посібник для студентів гуманітарних факультетів. 3-тє вид., переробл.; Рек. МОН. К. : Кондор, 2011. 340 с.
3. Литвинов В. Латинсько-український словник: у 4-х томах. т. 4. К. : Наук.думка, 2024. 843 с.
4. Оленич Р. М. Латинська мова. 2-е вид., виправлене. Львів : Вид-во "Світ", 2001. 350 с. Режим доступу: <https://docplayer.net/71394117-Latinska-mova-p-m-olenich.html>.
5. Петришин М. Й., Загайська Г. М. Legamus et exerceamus : навч. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 142 с. Режим доступу: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/handle/123456789/14618>.
6. Петришин М. Й., Загайська Г. М. Repetitorium Latinum. Pars prima: збірник вправ для контрольних і самостійних робіт з латинської мови. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 172 с. Режим доступу: <http://lib.pnu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/14617/1/Repetitorium%20Latinum.pdf>
7. Петришин М. Й., Загайська Г. М. Repetitorium Latinum. Pars secunda: збірник тестів. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 148 с. Режим доступу: <http://surl.li/pdpsh>

Додаткова:

1. Єр'оміна О. Ю. Латинська мова : навч. посібник. Київ : ВПЦ «Київський університет» 2019. 336 с.
2. Звонська Л. Л., Шовковий В. М. Латинська мова: Підруч. для студ. відділень класичної філології та ін. філолог. спеціальностей. К. : Книга, 2003. 528 с.
3. Корж Н. Г., Луцька Ф. Й. Из скарбниці античної мудрості. К. : Вища шк., 1994. 351 с.
4. Литвинов В. Д. Латинсько-український словник. К. : Українські пропілеї, 1998. 710 с.
5. Лучканин С. М. Латинські сентенції (крилаті латинські вислови) з історико-літературним коментарем. К. : Видавництво Науковий світ, 2009. 140 с. Режим доступу: <http://ukl.kiev.ua/info/images/mat/Luchkanyn.pdf>.
6. Ревак Н., Сулим Н. Латинська мова (для неспеціальних факультетів): підручник. 3-є вид., стер.; рек. МОН. Вінниця : Нова Книга, 2011. 440 с.
7. Скорина Л. П., Скорина О. А. Латинсько-український, українсько-латинський словник Київ: Обереги, 2004. 447 с.

Інформаційні ресурси:

1. <http://la.wikipedia.org>
2. <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/>
3. <https://www.cambridgescp.com>
4. <https://www.conted.ox.ac.uk/about/latin-language-courses>
5. <http://www.internetpolyglot.com/ukrainian/lessons-ln-uk>.
6. <https://latinaomnibus.pl/>
7. <http://www.medievist.org.ua>